

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ

Αθήνα, 5 Δεκεμβρίου 2014

1. Για τη διαδικασία

Το νομοσχέδιο τέθηκε σε διαβούλευση από το ΥΠΕΚΑ:

- Χωρίς να ζητηθεί η γνώμη του ΕΟΑΝ, ο οποίος και νομοθετικά, αλλά και ουσιαστικά είναι σύμφωνα με το νόμο, ο αρμόδιος φορέας να εισηγείται ανάλογες προτάσεις, αφού σε αυτόν συμμετέχουν: α) το ΥΠΕΚΑ με όλα τα έμπειρα στελέχη του και με πλειοψηφία στο ΔΣ, β) εκπρόσωποι άλλων συναρμόδιων υπουργείων, γ) εκπρόσωποι της τοπικής αυτοδιοίκησης, δ) εκπρόσωποι του επιχειρηματικού κόσμου, και ε) εκπρόσωπος των οικολογικών οργανώσεων.
- Χωρίς να ζητηθεί η γνώμη των Συστημάτων Εναλλακτικής Διαχείρισης (ΣΕΔ) και των δήμων για αρκετά τεχνικά, οικονομικά και διαχειριστικά θέματα που τους αφορούν και για τα οποία έχουν πολυετή εμπειρία.
- Χωρίς να γίνει κάποια πολιτική διαβούλευση με τις περιφέρειες, παρά το γεγονός ότι τους αφαιρεί αρμοδιότητες.
- Χωρίς να τηρηθεί ο ελάχιστος χρόνος διαβούλευσης των 4 εβδομάδων, που ορίζει το άρθρο 6 του νόμου 4048/2012.

Με δεδομένες τις παραπάνω παραλήψεις, τώρα καλούνται όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς να το κάνουν σε 6 ημέρες αρχικά (και σε 16 ημέρες μετά την παράταση). Αντικειμενικά, ο διαθέσιμος χρόνος για να συνεννοηθούν τόσοι πολλοί για τόσα πολλά και σοβαρά θέματα, από τα οποία εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό το μέλλον της Ανακύκλωσης και γενικότερα της Διαχείρισης Απορριμμάτων στην χώρα μας, δεν είναι επαρκής.

2. Βασικές παρατηρήσεις και προτάσεις

Τα σημαντικότερα σημεία που μπορέσαμε να διακρίνουμε μέχρι στιγμής σε αυτό το νομοσχέδιο είναι τα ακόλουθα:

2.1 4 ρεύματα για χαρτί, γυαλί, πλαστικό, μέταλλα

Προκρίνονται 4 διακριτά ρεύματα συσκευασίας για χαρτί, γυαλί, πλαστικό, μέταλλα, χωρίς να εξετάζονται τα πραγματικά προβλήματα, δεδομένα και η δέουσα ιεράρχηση των αναγκών για την Διαλογή στην Πηγή (ΔσΠ) και την ανακύκλωση σήμερα στην χώρα μας. Αυτά τα δεδομένα καθώς και οι προτάσεις μας, έχουν ως εξής:

1. **Πρέπει να δούμε και πέρα από τις συσκευασίες.** Εφόσον το νομοσχέδιο επικαλείται την επίτευξη στόχων της Οδηγίας 98/2008 για την χωριστή διαλογή δεν υπάρχει λόγος να περιορίσουμε το περιεχόμενο των υλικών αυστηρά μόνο στις συσκευασίες. Η Οδηγία 98/2008 αναφέρεται σε Διαλογή στην Πηγή (ΔσΠ) στο σύνολο του χαρτιού, γυαλιού, πλαστικών και μετάλλου.
2. **Αδικοιολόγητη και εν δυνάμει αναποτελεσματική η δέσμευση για χωριστή συλλογή με 4 ρεύματα.** Τα 4 χωριστά ρεύματα ανακυκλώσιμων υλικών συσκευασίας δεν προκύπτουν ως υποχρέωση από την Οδηγία 98/2008. Η Οδηγία μπορεί να δεχθεί και λιγότερα ρεύματα αναμειγμένων ανακυκλώσιμων υλικών ή και ένα ρεύμα, όπως γίνεται μέχρι τώρα στην Ελλάδα με τον ένα μπλε κάδο. Η απάντηση δίνεται ξεκάθαρα στις οδηγίες ερμηνείας της Οδηγίας 98/2008, που εξέδωσε η Κομισιόν τον Ιούνιο του 2012, όπου στο κεφάλαιο 4.3.4 η Κομισιόν δέχεται επίσημα ότι ακόμη και ένα ιδιαίτερο ρεύμα αναμειγμένων ανακυκλώσιμων υλικών καλύπτει την απαίτηση της Οδηγίας για χωριστή συλλογή, αρκεί να συνοδεύεται με περαιτέρω διαχωρισμό, ώστε να παραχθούν καθαρά υλικά υψηλής αξίας. Το πνεύμα του Ευρωπαϊκού νομοθέτη της Οδηγίας 98/2008 σαφώς και είναι το καλής ποιότητας αποτέλεσμα και όχι με ποιο τρόπο θα το επιτύχει κάθε χώρα. Τον ακριβή τρόπο και τον αριθμό των ρευμάτων επιτρέπει η Οδηγία να τον επιλέξει η κάθε χώρα ανάλογα με τις ειδικότερες συνθήκες της και τους διαθέσιμους πόρους της. Το κρίσιμο σημείο λοιπόν για να είμαστε κατ' αρχήν σύννομοι σαν χώρα σε σχέση με την απαίτηση της χωριστής συλλογής, είναι να παράγονται υψηλής καθαρότητας υλικά από τα ΚΔΑΥ.
3. **Εναρμόνιση με την Οδηγία.** Με την Οδηγία 98/2008 έχουμε πλήρως εναρμονιστεί με τον νόμο 4042/2012. Οι οικολογικές οργανώσεις υποστηρίξαμε πλήρως αυτήν την εναρμόνιση, ώστε να γίνει όπως έλεγε η Οδηγία και όχι όπως είχε κατατεθεί αρχικά στο σχέδιο εναρμόνισης από το ΥΠΕΚΑ. Θυμίζουμε ότι το αρχικό σχέδιο εναρμόνισης το 2012 (το προσχέδιο του νόμου 4042) περιείχε απλώς «..ενθάρρυνση για χωριστή συλλογή..» και όχι υποχρέωση για χωριστή συλλογή όπως λέει η Οδηγία 98/2008. Ευτυχώς, οι επιστημονικές οικολογικών οργανώσεων και άλλων φορέων έγιναν έγκαιρα και ελήφθησαν υπόψη με αποτέλεσμα τις απαραίτητες αλλαγές.
4. **Η υιοθέτηση νέων ρευμάτων μπορεί να γίνει χωρίς νέα νομοθεσία.** Η Οδηγία 98/2008 δεν απαγορεύει σε κάποιο κράτος μέλος να νομοθετήσει όσα ρεύματα θέλει για τα ανακυκλώσιμα υλικά. Όμως για να επιβληθούν στα ΣΕΔ χωριστά ρεύματα δεν χρειάζεται νομοθετική ρύθμιση. Μπορεί η πολιτεία, μέσω του ΕΟΑΝ, να επιβάλει στα ΣΕΔ όσα ρεύματα νομίζει ότι χρειάζονται. Άρα, το εύλογο πολιτικό ερώτημα «για πιο λόγο τώρα να νομοθετήσουμε 4 ρεύματα;» θα έπρεπε να απαντάται τεκμηριωμένα στην αιτιολογική έκθεση του νομοσχεδίου. Αντίθετα, απουσιάζει κάποια τεχνική ή οικονομική τεκμηρίωση. (Αυτό το κενό προσπαθούμε να καλύψουμε με τα επόμενα σημεία.)
5. **Ρεύμα πλαστικού και μετάλλου.** Οδηγός για την όποια νομοθετική ή άλλη παρέμβαση κάνει η πολιτεία πρέπει να είναι η επίτευξη των απαραίτητων ποσοτικών στόχων. Για εμάς είναι σαφές, από τεχνικής και οικονομικής άποψης, ότι τα δύο ρεύματα (πλαστικού και μετάλλων) δεν χρειάζεται σε καμία περίπτωση να είναι διακριτά. Το όφελος του διακριτού ρεύματος υπάρχει εφόσον μπορούμε μετά την αποκομιδή να πάμε κατ' ευθείαν στους τελικούς διαχειριστές, ώστε να μηδενιστεί το κόστος διαλογής και να μειωθεί το κόστος μεταφοράς. Αυτά τα ρεύματα πρέπει να πάνε αναγκαστικά για περαιτέρω διαλογή (τα πλαστικά είναι περίπου 10 διαφορετικά πολυμερή και τα

μέταλλα τουλάχιστον 2) και μάλιστα, χωρίς συμπίεση. Συνεπώς, τυχόν υποχρεωτική διαδικασία δημιουργία αυτών των δυο ρευμάτων, θα οδηγήσει σε αύξηση του κόστους της ανακύκλωσης χωρίς αύξηση των ανακτώμενων ποσοτήτων (από τα 2 ρεύματα και τα ΒΕΑΣ), ενώ θα αυξηθούν οι απώλειες λόγω κλοπής. Στην Κύπρο, στην ανακύκλωση συσκευασιών έχουν ένα ρεύμα για πλαστικά και μέταλλα μαζί με τις μικτές συσκευασίες και επειδή αυτές είναι μικρού βάρους, συνδυάζεται κάδος και σακούλα (ανάλογα την περιοχή) για τη συλλογή τους και μετά οδηγούνται αναγκαστικά για διαλογή. Να επισημάνουμε ότι στην Κύπρο έχουν πολύ πιο ευνοϊκά κτιριακά και χωροταξικά δεδομένα, μεγαλύτερο κατά κεφαλή ΑΕΠ και μικρό ποσοστό μη επιθυμητών υλικών στα ρεύματα συλλογής. Άρα, ακόμη και στην Κύπρο, με πολύ ευνοϊκότερους όρους, όχι μόνο δεν προχωρήσανε σε χωριστά ρεύματα για πλαστικά και μέταλλα, αλλά προσθέσανε σε αυτά και τις μικρές συσκευασίες (γάλακτος, χυμών κ.α.).

6. **Ρεύμα γυαλιού.** Το γυαλί είναι μία ειδική περίπτωση και απαιτεί ειδική διαχείριση. Στο γυαλί δεν επιτυγχάνουμε τους στόχους της Οδηγίας και ταυτόχρονα το συγκριτικά πολύ περισσότερο γυαλί παράγεται στην εστίαση και διασκέδαση. Άρα, πολύ λογικά προτείνουμε να μπει στοχευμένο ρεύμα για το γυαλί (με κάδο και όχι με σακούλα γιατί το γυαλί είναι βαρύ και υπάρχει πρόβλημα τραυματισμών). Ο σημερινός μπλε κάδος θα μαζεύει ελάχιστο γυαλί από περιοχές κατοικίας και ο στοχευμένος κάδος (ή καμπάνα) μπορεί να μαζεύει τις μεγάλες ποσότητες από εστίαση και διασκέδαση. Αυτή η δράση της στοχευμένης συλλογής θα πρέπει να συνοδεύεται και από σημαντικές στοχευμένες δράσεις ενημέρωσης των παραγωγών γυαλιού. Άρα, λέμε ναι σε στοχευμένο ρεύμα γυαλιού (εστίαση και διασκέδαση), ναι σε στοχευμένες επενδύσεις και ενέργειες για να επιτύχουμε και το στόχο για το γυαλί, λέμε όχι σε ένα ρεύμα γυαλιού στην κατοικία.
7. **Μικτές συσκευασίες.** Οι μικτές συσκευασίες (κυρίως γάλακτος και χυμών) δημιουργούν προβλήματα με τους ξεχωριστούς κάδους. Αποτελούνται από 85-90% από χαρτί, 5-10% από πλαστικό και πολλές και από 5% από αλουμίνιο. Αυτές οι συσκευασίες σε όποιο κάδο και να πάνε πρέπει στη συνέχεια υποστούν περαιτέρω διαλογή. Με τον υπάρχοντα μπλε κάδο και την εν συνεχεία διαλογή στα ΚΔΑΥ λύνεται αυτό το πρόβλημα. Στην περίπτωση υποχρεωτικής δημιουργίας 4 ρευμάτων υλικών, όπως στο προτεινόμενο νομοσχέδιο, οι μικτές συσκευασίες απλώς θα αυξάνουν την πολυπλοκότητα και το κόστος της ανακύκλωσης.
8. **Γενικό ρεύμα χαρτιού.** Το χωριστό ρεύμα τη χρησιμότητα του οποίου μένει να εξετάσουμε, είναι το χαρτί. Εδώ, πρέπει να έχουμε πάντα στο μυαλό μας ότι το χαρτί είναι το υλικό στο οποίο ήδη πετυχαίνουμε τους στόχους της Οδηγίας με ελάχιστη προσπάθεια, ακόμη και εάν αναθεωρηθεί με πιο φιλόδοξους στόχους από τους σημερινούς. Σε άλλες εποχές (προ κρίσης), οι 4 οικολογικές οργανώσεις είχαμε προτείνει 4 ρεύματα, όχι για τις συσκευασίες, αλλά για το σύνολο των απορριμμάτων. Ένα ρεύμα για τα οργανικά (ο καφέ κάδος που προτείνουμε και τώρα σαν απόλυτα αναγκαίο), ένα για τα υπολείμματα, ένα για το χαρτί (έντυπο και συσκευασίας, με συμμετοχή στο κόστος και του έντυπου χαρτιού) και ένα για τις υπόλοιπες συσκευασίες. Τότε όμως δεν υπήρχε εκτεταμένη κλοπή του χαρτιού και των υλικών, τα υπολείμματα στους μπλε κάδους ήταν 10-20% (σήμερα είναι 30-45%). Με τα δεδομένα εκείνης της εποχής, με καλή ενημέρωση ενδεχομένως να μπορούσαμε να μειώσουμε τα μη επιθυμητά υλικά στο ρεύμα του χαρτιού, που θα ήταν με ξεχωριστό κάδο. (Εκείνη την εποχή, δεν υπήρχε κάποια εμπειρία στην Ελλάδα για πόρτα – πόρτα συλλογή του χαρτιού). Άρα, εάν πήγαιναν όλα καλά τότε θα μπορούσαμε να μειώσουμε τα μη

επιθυμητά υλικά του κάδου για το χαρτί σε περίπου 5% για να μπορούν να το δέχονται απ' ευθείας οι χαρτοβιομηχανίες και τότε πράγματι θα μπορούσαμε να μειώσουμε το κόστος συλλογής, διαλογής και μεταφοράς και θα ήταν κάτι πολύ θετικό για την ανακύκλωση. Σήμερα, με δεδομένο ότι όλες αυτές οι προϋποθέσεις δεν ισχύουν πλέον, εκτιμούμε ότι ένα γενικό χωριστό ρεύμα του χαρτιού με κάδο δεν υπάρχει περίπτωση να λειτουργήσει προς όφελος της ανακύκλωσης. Απλώς: α) θα πληρώσουμε οι καταναλωτές για να γίνει προμήθεια των επιπλέον αναγκαίων κάδων (όπου και εάν θα μπουν κάδοι), β) θα κλέβεται περισσότερο το χαρτί είτε από τον κάδο του χαρτιού είτε από την συλλογή Πόρτα – Πόρτα (άρα λιγότερα έσοδα από πωλήσεις στα ΚΔΑΥ) και γ) θα πληρώνουμε επιπλέον ως καταναλωτές για να το μετρήσουμε στα ΒΕΑΣ. Δηλαδή το μόνο που θα καταφέρουμε σήμερα με ένα γενικό ξεχωριστό ρεύμα για το χαρτί είναι να αυξήσουμε σημαντικά το κόστος. Οι ανακτώμενες ποσότητες θα μείνουν περίπου οι ίδιες στη χωριστή συλλογή και στα ΒΕΑΣ. Εκτιμάμε ότι δεν πρέπει να μπει σήμερα γενικό ξεχωριστό ρεύμα για το χαρτί, όμως εκτιμάμε ότι αξίζει να δοκιμάσουμε πιλοτικά σε κάποιους δήμους τόσο το διακριτό ρεύμα χαρτιού με κάδο όσο και με συλλογή Πόρτα - Πόρτα για να αξιολογήσουμε τα αποτελέσματα και μετά να πάρουμε τις καλύτερες αποφάσεις χωριστού ή μη ρεύματος. Ο ΕΟΑΝ έχει την εμπειρία και την τεχνογνωσία για τον σχεδιασμό τέτοιων πιλοτικών εφαρμογών αλλά και για την εκτίμηση των αποτελεσμάτων.

9. **Ρεύμα χαρτιού σε νησιά και απομακρυσμένες περιοχές.** Ένα χωριστό ρεύμα χαρτιού σε νησιά και απομακρυσμένες περιοχές, που δεν έχουν κοντινές υποδομές ΚΔΑΥ και πρέπει να μεταφερθούν σε μεγάλη απόσταση τα υλικά, θα μπορούσε υπό προϋποθέσεις να λειτουργήσει θετικά μειώνοντας το κόστος της ανακύκλωσης. Σε αυτές τις περιπτώσεις προτείνουμε να εφαρμοσθεί η χωριστή συλλογή του χαρτιού με ξεχωριστό κάδο ή άλλο τρόπο και με ταυτόχρονες δράσεις ενημέρωσης για να έχει μεγάλο βαθμό καθαρότητας. Στις μικρές περιοχές είναι πολύ πιο εύκολη η ενημέρωση και η σωστή συμπεριφορά των δημοτών. Εκεί, η χωριστή συλλογή για το χαρτί έχει πάρα πολλές πιθανότητες να λειτουργήσει θετικά.
10. **Ρεύμα χαρτιού σε νησιά κοντά στην ηπειρωτική Ελλάδα.** Νησιά με συνεχείς συνδέσεις με την ηπειρωτική Ελλάδα, όπως Αίγινα, Κέα, Σαλαμίνα κ.α. θα μπορούσαν να μην έχουν ξεχωριστό κάδο για το χαρτί και να έχουν τον υπάρχοντα μπλε κάδο και να γίνεται διαλογή των υλικών στα κοντινά τους ΚΔΑΥ (π.χ. Κορωπί, Ελευσίνα, Ασπρόπυργο), όπως σήμερα.
11. **Συμβολή και έντυπου χαρτιού.** Το έντυπο χαρτί (εφημερίδες – περιοδικά) για άλλη μία φορά δεν καλείται να συμβάλλει στην ανακύκλωση. Η Οδηγία 98/2008 και ο νόμος 4019 προβλέπουν στόχους για το σύνολο του χαρτιού και όχι μόνο για το χαρτί συσκευασίας. Και ο υπό διαβούλευση νόμος δεν θέτει τους παραγωγούς έντυπου χαρτιού μπροστά στις ευθύνες τους. Οι παραγωγοί έντυπου υλικού θα πρέπει να συμβάλλουν στην ανακύκλωση χαρτιού είτε με δικό τους ΣΕΔ είτε σε συνεργασία με υπάρχοντα ΣΕΔ. Για το έντυπο χαρτί σαφώς και χρειάζεται νομοθετική ρύθμιση και για το λόγο αυτό, για να διευκολύνουμε εάν υπάρχει πολιτική βούληση να ρυθμιστεί το θέμα αυτό, έχουμε στη διάθεση των ενδιαφερομένων σχετικό σχέδιο ΠΔ, που είναι έτοιμο από το 2004, για την νομοθέτηση της υποχρέωσης να συμβάλλει στο κόστος ανακύκλωσης και το έντυπο χαρτί.
12. **Μεγάλοι χώροι συνάθροισης.** Στους μεγάλους χώρους συνάθροισης, όπου υπάρχει διαθέσιμο προσωπικό, πράγματι θα μπορούσε να λειτουργήσει θετικά η χωριστή συλλογή γυαλιού και χαρτιού και υπόλοιπων ανακυκλώσιμων υλικών, με την

προϋπόθεση ότι γίνονται επί τόπου δράσεις ενημέρωσης και υπάρχουν ειδικοί κάδοι που εμποδίζουν τα μη επιθυμητά υλικά να εισέλθουν στους προστατευμένους κάδους των χώρων αυτών.

13. **Επέκταση του μπλε κάδου.** Μεγάλο μέρος της επένδυσης που πρέπει να κάνουμε για να βελτιωθεί η ανακύκλωση στην Ελλάδα είναι η επέκταση του μπλε κάδου σε δήμους, όπου δεν υπάρχουν μπλε κάδοι και σε νησιωτικές και απομακρυσμένες περιοχές, καθώς επίσης και να πυκνώσει σταδιακά ο μπλε κάδος σε όλη την Ελλάδα με στόχο ένα μ.ο. 50-60 κατοίκους ανά μπλε κάδο για όλη την Ελλάδα. Και για αυτά δεν χρειάζεται νομοθετική ρύθμιση, αλλά αποφάσεις του ΕΟΑΝ και τροποποίηση των επιχειρησιακών σχεδίων των ΣΕΔ.
14. **Ανεπάρκεια οικονομικών πόρων για την ανακύκλωση.** Η αξιοποίηση των λιγοστών διαθέσιμων πόρων πρέπει να γίνεται με κριτήριο την απόδοση/ αποτελεσματικότητα ως προς τις ανάγκες/ υποχρεώσεις της ανακύκλωσης σήμερα. Το νομοσχέδιο δεν προβλέπει πως θα χρηματοδοτηθούν όλες οι προτεινόμενες δράσεις. Μόνο για την προμήθεια κάδων και οχημάτων για χαρτί, γυαλί, πλαστικά και μέταλλο εκτιμάται ότι απαιτούνται επιπλέον οικονομικοί πόροι της τάξης των 8-13 εκατομμύρια ευρώ ετησίως, ανάλογα τις τελικές επιλογές. Εάν σε αυτό το ποσό προστεθεί και κάποια μικρή αύξηση του κόστους αποκομιδής και μεταφοράς (εάν την κάνουν οι δήμοι) ή σημαντική αύξηση του κόστους αποκομιδής και μεταφοράς (εάν την κάνουν τα ΣΕΔ), τότε εάν επιμένει το ΥΠΕΚΑ στην προώθηση του νομοσχεδίου, όπως είναι στην διαβούλευση, θα πρέπει να εκτιμηθεί πολύ σοβαρά από σήμερα η ενδεχόμενη σταδιακή αύξηση της εισφοράς για την ανακύκλωση στα πλαίσια των εξαετών επιχειρησιακών σχεδίων των ΣΕΔ. Αυτή η αύξηση του κόστους θα βαρύνει αναγκαστικά τους καταναλωτές.
15. **Οι μπλε κάδοι είναι σήμερα πολύ βρώμικοι.** Ένα μεγάλο πρόβλημα του μπλε κάδου σήμερα είναι ότι το 30-45% του περιεχόμενου τους αποτελείται σχεδόν από κλασικά σκουπίδια, που πάνε στα ΚΔΑΥ διαλέγονται και μετά επιστρέφουν στο ΧΥΤΑ, αυξάνοντας το κόστος για τα ΣΕΔ και τους δήμους και άρα για τους καταναλωτές – δημότες. Από μόνο του αυτό το πρόβλημα, εάν δεν αντιμετωπισθεί σε ικανοποιητικό βαθμό, μπορεί να τινάξει στον αέρα οποιαδήποτε τοποθέτηση ξεχωριστών ρευμάτων για χαρτί, πλαστικά κ.α. υλικά. Εάν και οι νέοι ξεχωριστοί κάδοι γεμίζουν σε σημαντικό ποσοστό (είναι πολύ πιο πιθανό στα μεγάλα αστικά κέντρα) με σκουπίδια, τότε θα πρέπει να οδηγούνται όλοι οι κάδοι στα ΚΔΑΥ για διαλογή. Επίσης, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι οι χαρτοβιομηχανίες δεν δέχονται ποσότητες χαρτιού εάν οι προσμείξεις υπερβαίνουν το 5%. Άρα, η παράμετρος των προσμίξεων θα πρέπει να αντιμετωπισθεί άμεσα.
16. **Δράσεις για να μειωθούν οι προσμείξεις στους μπλε κάδους.** Δύο βασικές δράσεις για να αντιμετωπισθεί σε σημαντικό βαθμό αυτό το πρόβλημα των μη επιθυμητών υλικών στους μπλε κάδους είναι: α) η θεσμοθέτηση υλοποίησης πολύπλευρης, συστηματικής και στοχευμένης ενημέρωσης προς τους δημότες, β) η υποχρέωση ενσωμάτωσης στους κανονισμούς καθαριότητας των δήμων της υποχρεωτικής συμμετοχής των δημοτών στην ΔσΠ ανακυκλώσιμων υλικών και οργανικών και γ) ανάπτυξη μηχανισμών ελέγχου εφαρμογής της ΔσΠ από τους δήμους προς τους δημότες.
17. **Οι Δήμοι μένουν πάλι στο απυρόβλητο.** Το νομοσχέδιο δεν θέτει μπροστά στις ευθύνες τους, τους δήμους, που δεν συνεργάζονται με επίσημα ΣΕΔ για την ανακύκλωση, ενώ είναι και αυτοί υπόχρεοι με βάση το νόμο 2939 να κάνουν ΔσΠ των ανακυκλώσιμων υλικών. Άρα, θα πρέπει είτε να υποχρεώνονται να κάνουν μόνοι τους

ανακύκλωση, είτε να συνεργαστούν με επίσημα ΣΕΔ, αλλιώς θα πρέπει να προβλέπονται κυρώσεις, που απουσιάζουν από το προτεινόμενο νομοσχέδιο.

18. **Τυχόν οφέλη σε περίπτωση που επιλεγούν τα 4 ρεύματα.** Το αρχικό βασικό ερώτημα παραμένει «για πιο λόγο να νομοθετήσουμε τώρα 4 ρεύματα και γιατί μόνο για συσκευασίες;». Με τα παραπάνω προσπαθήσαμε να δείξουμε ότι η γενική οριζόντια νομοθέτηση των 4 ρευμάτων δεν είναι ούτε υποχρεωτική, ούτε αναγκαία, ούτε χρήσιμη, ούτε θα αυξήσει σήμερα τις ανακτώμενες ποσότητες, αλλά αντίθετα θα αυξήσει σημαντικά το σημερινό κόστος ανακύκλωσης κατά αρκετά εκατομμύρια ευρώ ετησίως. Αυτά θα κληθούν να πληρώσουν όλοι οι καταναλωτές. Τυχόν σημαντική αύξηση του κόστους της ανακύκλωσης ανά τόνο θα κάνει την επεξεργασία των σύμμεικτων απορριμμάτων σε μεγάλες μονάδες επεξεργασίας πιο ελκυστική και προσιτή και θα έχουν σοβαρά επιχειρήματα για να διεκδικήσουν πολύ μεγαλύτερες εγγυημένες ποσότητες, δεσμεύοντας την κοινωνία για δεκαετίες. Ένα τέτοιο σενάριο απέχει από την κοινή λογική, η οποία ελπίζουμε ότι θα πρυτανεύσει.

Συμπερασματικά

Είναι προφανές ότι τα προβλήματα της ανακύκλωσης στην Ελλάδα είναι πολλά και ειδικά και δεν είναι πρώτης προτεραιότητας επιλογή η τοποθέτηση ξεχωριστού κάδου για το χαρτί τουλάχιστον στις αστικές περιοχές. Θα ήταν θετική η τοποθέτηση ξεχωριστού κάδου για το χαρτί στα περισσότερα νησιά και απομακρυσμένες περιοχές. Δεν πρόκειται να συμβάλλει σε κάτι η τοποθέτηση ξεχωριστών κάδων για το πλαστικό και το μέταλλο. Στη χρηματοδότηση της ανακύκλωσης θα πρέπει οπωσδήποτε να συμβάλλουν και οι παραγωγοί έντυπου χαρτιού. Επίσης, θα ήταν θετική η στοχευμένη τοποθέτηση ξεχωριστού κάδου για το γυαλί στις περιοχές εστίασης και διασκέδασης, όπου παράγονται οι συντριπτικά μεγαλύτερες ποσότητες γυαλιού. Τέλος, θα πρέπει να προβλεφθούν και κυρώσεις για τους δήμους που δεν ανταποκρίνονται στις νομοθετημένες ευθύνες τους.

2.2 Δεν προτείνονται αναγκαία υποστηρικτικά μέτρα για την ΔοΠ των οργανικών

Ενώ το νομοσχέδιο κινούμενο προς την σωστή κατεύθυνση ανεβάζει τον ποσοτικό στόχο της ΔοΠ των οργανικών σε 20% μέχρι το 2020, δεν προτείνει τα αναγκαία μέτρα για την επίτευξή του, με τον ίδιο τρόπο που προσπαθεί να επιβάλλει τα χωριστά ρεύματα των συσκευασιών. Θα περίμενε κανείς, ότι στο ίδιο πνεύμα με τα προτεινόμενα μέτρα για τις συσκευασίες, να πρότεινε και επιπλέον μέτρα για την επίτευξη του αυξημένου στόχου της χωριστής συλλογής των οργανικών.

Εκτιμούμε ότι ο ποσοτικός στόχος ΔοΠ των οργανικών για το 2020 θα μπορούσε να ανέβει ακόμη και στο 30%, εάν συνδυαζόταν και με την εφαρμογή 4 επιπλέον μέτρων, που είναι τα εξής:

1. Υποχρέωση για όλους τους δήμους της χώρας για υιοθέτηση χωριστού καφέ κάδου ή χωριστού ρεύματος για τα οργανικά το αργότερο μέχρι το 2020 και σταδιακή κάλυψη των δημοτών σε χωριστή συλλογή οργανικών κατά 50% μέχρι το 2017 και κατά 100% μέχρι το 2020. Ταυτόχρονα θα πρέπει να προβλεφθεί να υποχρεώνονται οι δήμοι για

υλοποίηση επικοινωνιακών δράσεων για την αποτελεσματικότητα της χωριστής συλλογής των οργανικών από τους δημότες.

2. Οι Μονάδες Επεξεργασίας Απορριμμάτων (ΜΕΑ), που προβλέπεται να δημιουργηθούν σε όλη την Ελλάδα στα πλαίσια των παλαιών ή των νέων ΠΕΣΔΑ, θα πρέπει υποχρεωτικά να προσδιορίσουν, με βάση τα πραγματικά οικονομικά τους δεδομένα κόστους διαχείρισης, ένα μικρότερο «Τέλος Εισόδου» για τα προδιαλεγμένα οργανικά υλικά σε σχέση με τα σύμμεικτα απορρίμματα, που θα παραδίδονται στις μονάδες. Στις τελικές οικονομικές τους προσφορές θα πρέπει υποχρεωτικά να αιτιολογούν πλήρως το μειωμένο «Τέλος Εισόδου» για τα προδιαλεγμένα οργανικά υλικά και το μεγαλύτερο «Τέλος Εισόδου» για τα σύμμεικτα απορρίμματα. Αυτό το μέτρο από μόνο του θα δώσει σοβαρά κίνητρα στους δήμους για ΔσΠ των οργανικών.
3. Θέσπιση υποχρέωσης των δήμων για σταδιακή επίτευξη ελάχιστου ποσοστού κάλυψης 5% των δημοτών με κάδους οικιακής κομποστοποίησης και συστηματικής υποστήριξής τους, μέχρι το 2020.
4. Θέσπιση υποχρέωσης των δήμων για σταδιακή επίτευξη ελάχιστου ποσοστού κάλυψης 25% των μεγάλων παραγωγών οργανικών αποβλήτων (εστίαση, ξενοδοχεία, κατασκηνώσεις, νοσοκομεία κ.α.) με ΔσΠ των οργανικών και κομποστοποίησης με χρήση μηχανικών κομποστοποιητών και συστηματικής υποστήριξής τους, μέχρι το 2020. Το μέτρο αυτό μπορεί να υποστηριχθεί: α) με τις χρηματοδοτικές δράσεις, που δρομολογούνται ήδη στα πλαίσια του ΣΕΣ και β) με εφαρμογή του Πληρώνω Όσο Πετάω στους μεγάλους παραγωγούς οργανικών αποβλήτων, όπου θα αναλάβουν οι ίδιοι την χρηματοδότηση των τοπικών δράσεων και θα τους μειωθούν τα δημοτικά τέλη αναλογικά με τη μείωση των παραγόμενων αποβλήτων τους.

Τα παραπάνω μέτρα για τα οργανικά θα λειτουργήσουν απόλυτα θετικά και για την ανάκτηση και ΔσΠ των ανακυκλώσιμων υλικών. Εφόσον τα οργανικά υλικά θα εκτρέπονται σταδιακά όλο και περισσότερο στην πηγή ή στον καφέ κάδο, τόσο θα είναι καθαρότερα τα υλικά και στον μπλε κάδο, αλλά κυρίως θα είναι καθαρότερα τα υλικά και στον υπάρχοντα πράσινο κάδο των σημερινών σκουπιδιών. Έτσι, στο προσεχές μέλλον θα μπορεί να γίνεται διαλογή των πράσινων κάδων στα υπάρχοντα ΚΔΑΥ σε διαφορετική βάρδια από την διαλογή των ανακυκλώσιμων υλικών. Με αυτό τον τρόπο, τα υπάρχοντα 27 ΚΔΑΥ σε όλη την Ελλάδα θα μπορούν να συμβάλλουν στην προεπεξεργασία των υπολειμμάτων και να ανακτώνται πολύ περισσότερα ανακυκλώσιμα υλικά σε περιοχές της χώρας που δεν έχουν κοντά ΜΕΑ.

2.3 Στο νομοσχέδιο πρέπει να προστεθούν και ώριμες – αναγκαίες τομές και διαρθρωτικά μέτρα για την επιτυχία της ανακύκλωσης και εναλλακτικής διαχείρισης

Η Οικολογική Εταιρεία Ανακύκλωσης και γενικότερα οι οικολογικές οργανώσεις έχουν προτείνει εδώ και χρόνια να υιοθετηθούν από την πολιτεία βασικά διαρθρωτικά μέτρα για να επιταχυνθεί η ανακύκλωση στην χώρα μας. Κάποια άμεσα και ώριμα μέτρα, που θα μπορούσαν να υιοθετηθούν από σήμερα στο υπό διαβούλευση νομοσχέδιο είναι τα εξής:

1. Εθελοντική εφαρμογή του Πληρώνω Όσο Πετάω από τους δήμους (υπάρχει έτοιμη νομοθετική ρύθμιση από τον ΕΟΑΝ).

2. Νομοθετική υποχρέωση στα νέα κτίρια για ειδικό χώρο στα όρια του οικοπέδου, με εσωτερική πρόσβαση για τους ενοίκους και εξωτερική πρόσβαση για τα συστήματα συλλογής των δήμων, όπου θα τοποθετούνται οι αναγκαίοι κάδοι για τοποθέτηση ανακυκλώσιμων υλικών, οργανικών και υπολειμμάτων. Παράλληλα, υιοθέτηση μέτρων και κινήτρων για προσαρμογή και των παλαιών κτιρίων, όπου είναι τεχνικά εφικτό (υπάρχει έτοιμη νομοθετική ρύθμιση από τον ΕΟΑΝ).
3. Νομοθετική διευκόλυνση για την άμεση δυνατότητα χωροθέτησης των Πράσινων Σημείων ή και των Ολοκληρωμένων Πράσινων Σημείων σε αστικό χώρο και κατοικημένες περιοχές για την διευκόλυνση των πολιτών, ακόμη και σε περιοχές natura και για την αποτελεσματικότερη προστασία τους (υπάρχει έτοιμη νομοθετική ρύθμιση από τον ΕΟΑΝ).
4. Μέτρα για την μείωση της πλαστικής σακούλας, που σήμερα φθάνουν τις περίπου 50.000-70.000 τόνους ετησίως. Η μείωση της πλαστικής σακούλας είναι πρώτης προτεραιότητας πολιτική για την ΕΕ. Προτείνονται τα εξής μέτρα: α) Κατάργηση της δωρεάν παραλαβής από τα καταστήματα και χρέωση ελάχιστης τιμής κόστους στους καταναλωτές, με ταυτόχρονη ισόποση μείωση του κόστους των προϊόντων, που σήμερα επιβαρύνονται με το κόστος της πλαστικής σακούλας, β) Υιοθέτηση κινήτρων για χρήση επαναχρησιμοποιούμενης τσάντας (πάνινης, διχτάκι, πλαστικής), γ) Μικρή φορολόγηση της σακούλας μιας χρήσης (π.χ. 5-10 λεπτά του ευρώ) και δημιουργία ταμείου χρηματοδότησης δράσεων πρόληψης, δ) Κίνητρα για χρήση κομποστοποιήσιμης σακούλας (πρότυπο EN 13432), αλλά και υποχρέωση της χρήσης κομποστοποιήσιμης σακούλας, όπου δεν προσφέρονται εναλλακτικές επιλογές.
5. Νομοθετική θέσπιση κινήτρων και αντικινήτρων προς τους δήμους για την υποχρέωση επίτευξης των εθνικών στόχων ανακύκλωσης, που τους αναλογούν και υποχρέωση ένταξης όρων στους κανονισμούς καθαριότητας των δήμων για υποχρεωτική διαλογή στην πηγή των ανακυκλώσιμων & κομποστοποιήσιμων υλικών από τους δημότες. Οι εθνικές ευθύνες θα πρέπει να επιμερισθούν και στους δήμους και στους δημότες.
6. Θεσμοθέτηση κινήτρων και ενθάρρυνση για υλοποίηση από τους δήμους, συστηματικών δράσεων ευαισθητοποίησης – ενημέρωσης των δημοτών (για την επιτυχία της πρόληψης, επαναχρησιμοποίησης, Διαλογής στην Πηγή – ΔσΠ, ανακύκλωσης, κομποστοποίησης). Όσοι δήμοι διαθέτουν π.χ. το 4% του συνολικού κόστους διαχείρισης των απορριμμάτων τους για ενημέρωση θα μπορούσαν να επιδοτούνται σε κάποιο ποσοστό από το Ειδικό Τέλος Ταφής, που θα έπρεπε να επιβληθεί από 1/1/2014 (με το ν. 4042). Ταυτόχρονα, με την ενημέρωση μπορεί να επιτευχθεί μείωση του κόστους διαχείρισης των δήμων πολύ μεγαλύτερη του 4%.

2.4 Δεν ρυθμίζονται τα πολλά προβλήματα που υπάρχουν στην λειτουργία των ΣΕΔ για τα ΑΕΚΚ

Για να ρυθμιστεί συνολικά το θέμα της ανακύκλωσης των ΑΕΚΚ προτείνεται η άμεση διαβούλευση με τα υπάρχοντα ΣΕΔ και άλλους ενδιαφερόμενους και εμπλεκόμενους φορείς, ώστε σε εύλογο χρονικό διάστημα να συμφωνηθούν οι τελικές επιλογές. Η λύση των προβλημάτων με τα ΑΕΚΚ εκτιμούμε ότι βρίσκεται στα εξής σημεία, που θα πρέπει να συμφωνηθούν:

- Όλες οι σχετικές επιχειρήσεις ενδιαφέρονται για την αδειοδότηση μονάδων ΑΕΚΚ. Άρα, δεν έχει νόημα να υποχρεώνονται οι επιχειρηματίες να δημιουργήσουν πρώτα ένα ΣΕΔ για να συνεργαστεί με την μονάδα ΑΕΚΚ, που έχουν ή πρόκειται να δημιουργήσουν.
- Όλα τα υπάρχοντα ΣΕΔ να ενσωματωθούν σε ένα εθνικό ΣΕΔ, το οποίο θα λειτουργεί συντονιστικά και ρυθμιστικά για την ένταξη νέων μονάδων ΑΕΚΚ σε όλη την Ελλάδα και την καλή και σύννομη λειτουργία τους. Το ένα ΣΕΔ θα έχει υποχρέωση δημιουργίας μονάδων ΑΕΚΚ σε κάθε Ελληνική περιφέρεια και κάλυψη όλων των νησιών της Ελλάδας. Υπάρχει και εναλλακτική πρόταση για θέσπιση ενός ΣΕΔ ανά περιφέρεια, αλλά εκτιμάμε ότι η επιλογή του ενός εθνικού ΣΕΔ θα είναι πολύ πιο λειτουργική και με πολύ λιγότερα προβλήματα.
- Όποιος επιχειρηματίας θέλει να αναλάβει το ρίσκο να δημιουργήσει μία μονάδα ΑΕΚΚ σε κάποια περιφέρεια, θα μπορεί να το κάνει εφόσον ικανοποιεί τις απαιτήσεις αδειοδότησης, που προβλέπονται από τους σχετικούς νόμους. Εν συνεχεία θα μπορεί να συμβάλλεται με το Εθνικό ΣΕΔ για τα ΑΕΚΚ.
- Το ΥΠΕΚΑ, ο ΕΑΟΝ και ενδεχομένως και άλλα συναρμόδια υπουργεία, θα πρέπει να επισπεύσουν τις διαδικασίες εφαρμογής των νομικών υποχρεώσεων για την ομαλή λειτουργία της εναλλακτικής διαχείρισης των ΑΕΚΚ (διαδικασίες και υποχρεώσεις σε πολεοδομίες, ενημέρωση υπόχρεων κ.α.).
- Ο ΕΟΑΝ θα πρέπει να θεσπίσει μέγιστες χρεώσεις ανά κατηγορία ΑΕΚΚ και ανά περιφέρεια ή περιοχή της χώρας. Οι μέγιστες αυτές τιμές θα αναθεωρούνται περιοδικά εφόσον αλλάζουν τα οικονομικά δεδομένα, ώστε πάντα να μπορούν να είναι βιώσιμες οι μονάδες ΑΕΚΚ στις διάφορες περιοχές. Ο ανταγωνισμός των μονάδων ΑΕΚΚ θα μπορεί να μειώνει στην πράξη αυτές τις μέγιστες τιμές χρέωσης ανά περιοχή.

2.5 Ρύθμιση εκκρεμοτήτων στην ανακύκλωση των Φωτοβολταϊκών

Θα ήταν θετικό να ρυθμιστούν στο νομοσχέδιο και κάποια ώριμα εκκρεμή θέματα σχετικά με την ανακύκλωση των φωτοβολταϊκών (Φ/Β), σχετικά α) με την κατάσταση των μικρών Φ/Β στην κατηγορία των ΑΗΗΕ μη οικιακής προέλευσης, ώστε να απεγκαθίστανται από επαγγελματίες (όπως είναι το ορθό) για να οδηγηθούν για ανακύκλωση, β) να συμπεριληφθούν στην νομοθεσία οι inverters στον συνολικό εξοπλισμό των Φ/Β, και γ) να διευκρινισθεί ότι το κόστος ανακύκλωσης των Φ/Β, που διατέθηκαν στην αγορά πριν την 14/2/2014 πρέπει να καλυφθεί από τους χρήστες τους, που δεν το πλήρωσαν στην αγορά των Φ/Β.

2.6 Διευκρινήσεις και προτάσεις ανά άρθρο

- **Άρθρο 1 Οι δήμοι και τα διακριτά ρεύματα:** Στο άρθρο 1 για τα τέσσερα ρεύματα υλικών θεωρείται μόνο η περίπτωση της συνεργασίας Δήμου και ΣΕΔ. Το άρθρο δεν περιλαμβάνει και την περίπτωση κάποιος δήμος να κάνει μόνος του ΔσΠ των ανακυκλώσιμων υλικών, όπως προβλέπεται υποχρεωτικά από το άρθρο 8 του νόμου 2939.
- **Άρθρο 1 Ευθύνη συλλογής και ευθύνη επίτευξης στόχων:** Στο άρθρο 1 προβλέπεται ότι την ευθύνη της χωριστής συλλογής την έχουν οι δήμοι και την ευθύνη επίτευξης των

στόχων σε κάθε περίπτωση τα ΣΕΔ. Εδώ βλέπουμε να υπάρχει νομική αντίφαση και πρέπει πέρα από την όποια νομική διευκρίνιση να υπάρξει ουσιαστική και λογική διευθέτηση του θέματος, που πρέπει να είναι επιθυμητή η εθελοντική συμφωνία μεταξύ των εμπλεκόμενων ΣΕΔ, δήμων και Πολιτείας.

- **Άρθρο 2 Υποχρέωση ετήσιων εκθέσεων να έχουν και οι δήμοι που κάνουν μόνοι τους ανακύκλωση.**
- **Άρθρο 4 Στις υποχρεώσεις των χώρων συνάθροισης κοινού να εξετασθεί να συμπεριληφθούν και οι χώροι υγειονομικού ενδιαφέροντος και τα κέντρα διασκέδασης για υποχρέωση χωριστής συλλογής γυαλιού και οργανικών. Επίσης, πρέπει να προβλεφθούν οι διαδικασίες δήλωσης των ανακτηθέντων ποσοτήτων και οι κυρώσεις που θα επιβάλλονται με την μη συμμόρφωση.**
- **Άρθρο 5 Να μην προβλεφθεί η προσωρινή διακοπή κάποιου ΣΕΔ ως μέτρο:** Η προσωρινή διακοπή ενός ΣΕΔ δημιουργεί μεγάλα προβλήματα. Τι θα κάνουν οι υπόχρεοι κατά την προσωρινή διακοπή; Θα πάνε σε άλλο ΣΕΔ; Μετά την λήξη της προσωρινής διακοπής θα πρέπει να ξαναγυρίσουν στο παλιό ΣΕΔ ή να μείνουν στο νέο που πήγαν; Και ποιος θα τους υποχρεώνει να ξανα-αλλάξουν ΣΕΔ; Πιο πολλά τα προβλήματα από την ρύθμιση παρά τα οφέλη. Οι υπόλοιπες ρυθμίσεις είναι αρκετές για την επιβολή κυρώσεων. Επίσης, θα πρέπει να εξετασθεί και το θέμα επιβολής κυρώσεων και στους δήμους, που δεν συμμορφώνονται με τις υποχρεώσεις τους.
- **Άρθρο 6 Επιμερισμός προστίμου:** Δεν είναι βέβαιο ότι σε κάθε πρόστιμο από ΕΕ για κάποιο υλικό φταίει 100% το αντίστοιχο ΣΕΔ. Θα μπορούσαν να φταίει σε κάποιο βαθμό και η Διοίκηση ή και οι δήμοι. Σε περίπτωση που φταίει και άλλοι εκτός του ΣΕΔ ποιος θα επιμερίσει το πόσο φταίει το ΣΕΔ, ώστε να πληρώσει το αντίστοιχο ποσοστό του προστίμου; Σε κάθε περίπτωση θέλει και άλλη σκέψη για τον προσδιορισμό της μεθοδολογίας επιμερισμού του προστίμου και διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα και εμπλεκόμενα ΣΕΔ και δήμους.
- **Άρθρο 9 Μεταφορές πόρων μεταξύ ομοειδών ΣΕΔ:** Στην περίπτωση των συσκευασιών θα πρέπει να υπολογίζονται οι καθαρές τους ποσότητες και όχι οι ποσότητες από τα ΒΕΑΣ, που πιθανόν καταγράφονται από τα ΣΕΔ. Επίσης, ο ΕΟΑΝ θα πρέπει να πιστοποιεί τις πραγματικές ποσότητες κάθε ΣΕΔ για να μπορεί να γίνει η μεταφορά πόρων. Στην περίπτωση των ΑΕΚΚ πως μπορεί να εφαρμοσθεί ένα τέτοιο μέτρο για ΣΕΔ στην ίδια περιφέρεια; Μήπως πρέπει να υπάρξει ειδική ρύθμιση για τα ΑΕΚΚ και να ενταχθεί στην συνολική ρύθμιση των ΑΕΚΚ;
- **Άρθρο 10 Εγγυήσεις καλής λειτουργίας:** Στην πραγματικότητα ο ΕΟΑΝ θα κατέχει ένα μεγάλο ποσό των ΣΕΔ στερώντας συνεχώς μέρος των αποθεματικών τους. Αυτό θα προτείναμε ότι θα πρέπει να ορισθεί στο 5% των συνολικών ετήσιων εισφορών του κάθε ΣΕΔ σε σχέση με το 50% που εμπεριέχεται στο νομοσχέδιο. Στο 5% είναι άλλωστε και το ύψος των εγγυητικών σε έργα, που προκηρύσσονται από την Πολιτεία.
- **Άρθρο 11 Μείωση αποθεματικού:** Καλόν είναι να συζητηθεί διεξοδικά με τα ΣΕΔ, το ύψος του αποθεματικού τους, με γνώμονα α) την ομαλή λειτουργία των ΣΕΔ, β) τις ανάγκες τους σε ενδεχόμενη υλοποίηση επενδύσεων και γ) την σωστή λειτουργία της κεντρικής διοίκησης και του κράτους. Το σημείο αυτό θέλει προσοχή και ειδική ρύθμιση στις περιπτώσεις, όπως του ΣΕΔ για τα ΑΗΗΕ, όπου όταν θα αρχίσει να ανακυκλώνει φωτοβολταϊκά θα απαιτηθούν απότομα τεράστιοι συγκριτικά οικονομικοί πόροι, αφού η συντριπτικά μεγάλη ποσότητα Φ/Β θα αποσυρθεί σε περίπου 20 χρόνια και σε διάστημα 2-3 χρόνων. Άρα, θα πρέπει να υπάρχει τότε ένα μεγάλο αποθεματικό από τις διαχρονικές εισφορές των Φ/Β, που θα τοποθετηθούν τα επόμενα 20 χρόνια για να

ξοδευτεί σε μεγάλο βαθμό μέσα σε 2-3 χρόνια. Προτείνουμε ότι θα πρέπει να υπάρξει ειδική ρύθμιση για το αποθεματικό για την ανακύκλωση των Φ/Β.

- **Άρθρο 12 Επιτροπή διαβούλευσης:** Το διαχρονικά πολιτικά ορθό είναι ο Πρόεδρος του ΕΟΑΝ να είναι και πρόεδρος της Επιτροπής Διαβούλευσης και αναπληρωτής του ο Γενικός Διευθυντής του ΕΟΑΝ, όχι το αντίθετο. Προτείνουμε επίσης μέλη της επιτροπής να είναι και εκπρόσωποι από τις Περιφέρειες, τους ΦοΣΔΑ και τους καταναλωτές.
- **Άρθρο 13 Ποιοι συμμετέχουν στη διοίκηση των ΣΕΔ για τα ΑΕΚΚ:** Το μέτρο μπορεί να ισχύσει μόνο για τα ΣΕΔ για τα ΑΕΚΚ; Μήπως θα πρέπει να ισχύσει για όλα, που είναι και το σωστότερο;
- **Άρθρο 15 Πως θα γίνει ο επιμερισμός των εθνικών στόχων στα ομοειδή ΣΕΔ;:** Θέλει νομική τεκμηρίωση το θέμα, αφού τα ΣΕΔ έχουν υποχρέωση επίτευξης των στόχων μόνο για τους υπόχρεούς τους. Όταν κάποιος υπόχρεος δεν συμβάλλεται με ένα ΣΕΔ, τότε πρέπει να τον υποχρεώσει η πολιτεία να συμβληθεί και όχι να λέμε ότι αυξάνει ο στόχος των υπαρχόντων ΣΕΔ. Ακόμη, στα ΣΕΔ συσκευασιών πρέπει να βγουν από τον εθνικό στόχο τα ΒΕΑΣ, και τα ΣΕΔ να καλύψουν αναλογικά τον υπόλοιπο εθνικό στόχο με βάση τις ποσότητες των υποχρέων τους. Θέλει συζήτηση στον ΕΟΑΝ το θέμα, διότι υπάρχουν νομικά κενά και η καλύτερη λύση θα πρέπει να εξευρεθεί με την εθελοντική συμφωνία των ΣΕΔ. Για το θέμα του 10% ως όριο στο Διοικητικό κόστος μήπως θα έπρεπε να εξετάζεται διεξοδικά το εύλογο ύψος του διοικητικού κόστους σε κάθε οικονομικό έλεγχο των ΣΕΔ; Προτείνουμε να συζητηθεί το θέμα και με τα ΣΕΔ.

3. Προτάσεις

3.1 Προτάσεις χωρίς ανάγκη νομοθετικής ρύθμισης

Οι παρακάτω προτάσεις μπορούν να υιοθετηθούν χωρίς νομοθετική ρύθμιση με αποφάσεις του ΕΟΑΝ σε συνεργασία με τα εμπλεκόμενα ΣΕΔ.

- Να επεκταθεί το υπάρχον δίκτυο των μπλε κάδων στους δήμους που σήμερα δεν έχουν (νησιά, απομακρυσμένες περιοχές) ή να δρομολογήσουν οι ίδιοι οι δήμοι δράσεις ΔσΠ των ανακυκλώσιμων υλικών.
- Να πυκνώσει το υπάρχον δίκτυο των μπλε κάδων για να εξυπηρετούνται ευκολότερα οι δημότες.
- Προτείνεται να υλοποιηθούν πιλοτικά προγράμματα με ξεχωριστούς κάδους ή με ξεχωριστά ρεύματα με Πόρτα – Πόρτα συλλογή για το χαρτί σε 5-6 αντιπροσωπευτικούς αστικούς δήμους για να δούμε την αποτελεσματικότητα του μέτρου της χωριστής συλλογής για χαρτί. Με την ολοκλήρωση των πιλοτικών και την αξιολόγησή τους μπορεί να αποφασιστεί η επέκταση η όχι του χωριστού κάδου για το χαρτί, καθώς και ο τρόπος χρηματοδότησης.
- Τεχνικά είναι πολύ δύσκολη έως αδύνατη η αποτελεσματική λειτουργία της χωριστής συλλογής σε κατοικημένες περιοχές στην Ελλάδα σήμερα των πλαστικών και μετάλλων με ειδικούς κάδους για χωριστή συλλογή. Προτείνεται να συλλέγονται σε ενιαίο κάδο μαζί με το χαρτί και το γυαλί, μέχρι να ολοκληρωθούν θετικά τα πιλοτικά προγράμματα του χωριστού κάδου για το χαρτί, οπότε στην περίπτωση αυτή τα πλαστικά, τα μέταλλα, το γυαλί από κατοικίες και οι μικτές συσκευασίες θα μπορούσαν να τοποθετούνται σε ξεχωριστό κάδο.
- Να συνεχιστεί και να ολοκληρωθεί η στοχευμένη τοποθέτηση ξεχωριστού κάδου για το γυαλί στις περιοχές όπου παράγεται το γυαλί (εστίαση, διασκέδαση) με ταυτόχρονη όμως στοχευμένη ενημέρωση.
- Το μέτρο του χωριστού ρεύματος για το χαρτί μπορεί να υιοθετηθεί σε μη εύκολα συνδεδεμένα με την ηπειρωτική Ελλάδα νησιά και απομακρυσμένες περιοχές με παράλληλες δράσεις ενημέρωσης.
- Να συζητηθούν άμεσα στον ΕΟΑΝ οι τρόποι χρηματοδότησης των παραπάνω προτάσεων για την αύξηση της αποτελεσματικότητας της ανακύκλωσης στην Ελλάδα, σε συνεργασία με τους εμπλεκόμενους φορείς (ΣΕΔ, δήμοι, κ.α.).

3.2 Προτάσεις με ανάγκη νομοθετικής ρύθμισης

- Οι παραγωγοί έντυπου υλικού θα πρέπει να συμβάλλουν υποχρεωτικά στην ανακύκλωση χαρτιού είτε με δικό τους ΣΕΔ είτε σε συνεργασία με υπάρχοντα ΣΕΔ.
- Στους μεγάλους χώρους συνάθροισης κοινού να γίνεται χωριστή συλλογή υλικών είτε σε τρία ρεύματα, χαρτί, γυαλί και όλα τα υπόλοιπα υλικά (μικτές συσκευασίες, πλαστικά, μέταλλα), που εν συνεχεία θα οδηγούνται για περαιτέρω διαλογή σε ΚΔΑΥ, είτε σε δύο ρεύματα χαρτί και όλα τα υπόλοιπα. Η επιλογή για 3 ή 2 ρεύματα θα γίνεται ανάλογα την ποσότητα γυαλιού που διατίθεται στους χώρους.

- Θα πρέπει να προβλεφθούν κυρώσεις για τους δήμους, που δεν υλοποιούν προγράμματα ΔσΠ είτε σε συνεργασία με τα σχετικά ΣΕΔ είτε μόνοι τους.
- Θεσμοθέτηση υποχρέωσης για υλοποίηση πολύπλευρης, συστηματικής και στοχευμένης ενημέρωσης και από τους δήμους προς τους δημότες τους,
- Υποχρέωση για ενσωμάτωση στους κανονισμούς καθαριότητας των δήμων της υποχρεωτικής συμμετοχής των δημοτών στην ΔσΠ ανακυκλώσιμων υλικών και οργανικών και έλεγχο εφαρμογής από τους δήμους επί ποινή προστίμων προς τους δημότες.
- Προτείνεται ο ποσοτικός στόχος ΔσΠ των οργανικών για το 2020 να ανέβει στο 30%.
- Υποχρέωση για όλους τους δήμους της χώρας για υιοθέτηση χωριστού καφέ κάδου ή χωριστού ρεύματος για τα οργανικά το αργότερο μέχρι το 2020 και σταδιακή κάλυψη των δημοτών σε χωριστή συλλογή οργανικών κατά 50% μέχρι το 2017 και κατά 100% μέχρι το 2020. Ταυτόχρονα θα πρέπει να προβλεφθεί να υποχρεώνονται οι δήμοι για υλοποίηση επικοινωνιακών δράσεων για την αποτελεσματικότητα της χωριστής συλλογής των οργανικών από τους δημότες.
- Οι Μονάδες Επεξεργασίας Απορριμμάτων (ΜΕΑ), που προβλέπεται να δημιουργηθούν σε όλη την Ελλάδα στα πλαίσια των παλαιών ή των νέων ΠΕΣΔΑ, θα πρέπει υποχρεωτικά να προσδιορίσουν, με βάση τα πραγματικά οικονομικά τους δεδομένα κόστους διαχείρισης, ένα μικρότερο «Τέλος Εισόδου» για τα προδιαλεγμένα οργανικά υλικά σε σχέση με τα σύμμεικτα απορρίμματα, που θα παραδίδονται στις μονάδες. Στις τελικές οικονομικές τους προσφορές θα πρέπει υποχρεωτικά να αιτιολογούν πλήρως το μειωμένο «Τέλος Εισόδου» για τα προδιαλεγμένα οργανικά υλικά και το μεγαλύτερο «Τέλος Εισόδου» για τα σύμμεικτα απορρίμματα.
- Θέσπιση υποχρέωσης των δήμων για σταδιακή επίτευξη ελάχιστου ποσοστού κάλυψης 5% των δημοτών με κάδους οικιακής κομποστοποίησης και συστηματικής υποστήριξής τους, μέχρι το 2020.
- Θέσπιση υποχρέωσης των δήμων για σταδιακή επίτευξη ελάχιστου ποσοστού κάλυψης 25% των μεγάλων παραγωγών οργανικών αποβλήτων (εστίαση, ξενοδοχεία, κατασκηνώσεις, νοσοκομεία κ.α.) με ΔσΠ των οργανικών και κομποστοποίησης με χρήση μηχανικών κομποστοποιητών και συστηματικής υποστήριξής τους, μέχρι το 2020.
- Εθελοντική εφαρμογή του Πληρώνω Όσο Πετάω από τους δήμους (υπάρχει έτοιμη νομοθετική ρύθμιση από τον ΕΟΑΝ).
- Νομοθετική υποχρέωση στα νέα κτίρια για ειδικό χώρο στα όρια του οικοπέδου, με εσωτερική πρόσβαση για τους ενοίκους και εξωτερική πρόσβαση για τα συστήματα συλλογής των δήμων, όπου θα τοποθετούνται οι αναγκαίοι κάδοι για τοποθέτηση ανακυκλώσιμων υλικών, οργανικών και υπολειμμάτων. Παράλληλα, υιοθέτηση μέτρων και κινήτρων για προσαρμογή και των παλαιών κτιρίων, όπου είναι τεχνικά εφικτό (υπάρχει έτοιμη νομοθετική ρύθμιση από τον ΕΟΑΝ).
- Νομοθετική διευκόλυνση για την άμεση δυνατότητα χωροθέτησης των Πράσινων Σημείων ή και των Ολοκληρωμένων Πράσινων Σημείων σε αστικό χώρο και κατοικημένες περιοχές για την διευκόλυνση των πολιτών, ακόμη και σε περιοχές natura και για την αποτελεσματικότερη προστασία τους (υπάρχει έτοιμη νομοθετική ρύθμιση από τον ΕΟΑΝ).
- Μέτρα για την μείωση της πλαστικής σακούλας, που σήμερα φθάνουν τις περίπου 50.000-70.000 τόνους ετησίως. Η μείωση της πλαστικής σακούλας είναι πρώτης προτεραιότητας πολιτική για την ΕΕ. Προτείνονται τα εξής μέτρα: α) Κατάργηση της δωρεάν παραλαβής από τα καταστήματα και χρέωση ελάχιστης τιμής κόστους στους

καταναλωτές, με ταυτόχρονη ισόποση μείωση του κόστους των προϊόντων, που σήμερα επιβαρύνονται με το κόστος της πλαστικής σακούλας, β) Υιοθέτηση κινήτρων για χρήση επαναχρησιμοποιούμενης τσάντας (πάνινης, διχτάκι, πλαστικής), γ) Μικρή φορολόγηση της σακούλας μιας χρήσης (π.χ. 5-10 λεπτά του ευρώ) και δημιουργία ταμείου χρηματοδότησης δράσεων πρόληψης, δ) Κίνητρα για χρήση κομποστοποιήσιμης σακούλας (πρότυπο EN 13432), αλλά και υποχρέωση της χρήσης κομποστοποιήσιμης σακούλας, όπου δεν προσφέρονται εναλλακτικές επιλογές.

- Θεσμοθέτηση κινήτρων και ενθάρρυνση για υλοποίηση από τους δήμους, συστηματικών δράσεων ευαισθητοποίησης – ενημέρωσης των δημοτών (για την επιτυχία της πρόληψης, επαναχρησιμοποίησης, Διαλογής στην Πηγή – ΔσΠ, ανακύκλωσης, κομποστοποίησης). Όσοι δήμοι διαθέτουν π.χ. το 4% του συνολικού κόστους διαχείρισης των απορριμμάτων τους για ενημέρωση θα μπορούσαν να επιδοτούνται σε κάποιο ποσοστό από το Ειδικό Τέλος Ταφής, που θα έπρεπε να επιβληθεί από 1/1/2014 (με το ν. 4042).
- Άμεση ανάληψη πρωτοβουλίας από τον ΕΟΑΝ και το ΥΠΕΚΑ για επεξεργασία και υιοθέτηση νομοθετικού πλαισίου για τα ΑΕΚΚ με βάση τις κατευθύνσεις, που αναφέρθηκαν στο 2.4.
- Θέματα φωτοβολταϊκών, σχετικά: α) με την κατάταξη των μικρών Φ/Β στην κατηγορία των ΑΗΗΕ μη οικιακής προέλευσης, ώστε να απεγκαθίστανται από επαγγελματίες (όπως είναι το ορθό) για να οδηγηθούν για ανακύκλωση, β) να συμπεριληφθούν στη νομοθεσία και οι inverters στον συνολικό εξοπλισμό των Φ/Β, και γ) να διευκρινισθεί ότι το κόστος ανακύκλωσης των Φ/Β, που διατέθηκαν στην αγορά πριν την 14/2/2014 θα καλυφθεί από τους χρήστες τους, που δεν το πλήρωσαν στην αγορά των Φ/Β.
- Αναλυτικές παρατηρήσεις για επιμέρους τροποποιήσεις ανά άρθρο του νομοσχεδίου παρουσιάζονται στο κεφάλαιο 2.6.